

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

POLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

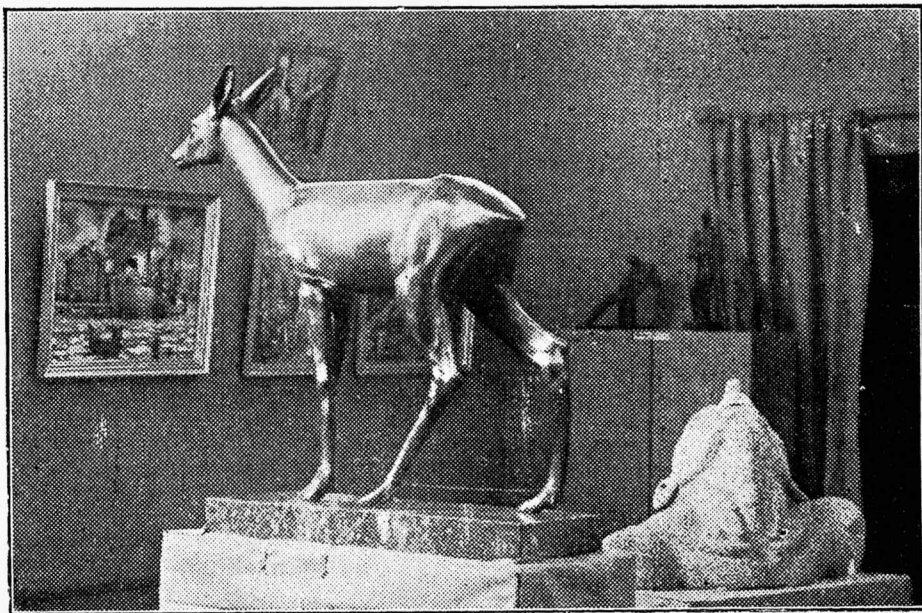
1935

III aastakäik

toimetaja agr. A. ECKBAUM. Vastutav toimetaja E. JUSA.
Väljaandja EESTI POLLUMEESTE KESKSELTS.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk 40, postkast 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 11

November

Üks äsjalahkunud kujur J. Koorti meisterteostest — metskits. Kuju on paigutatud Tallinnas, Toompea nõlvakul olevale muruväljakule.

Maa õnnistus.

Kes oma maad harib, see saab leiba küll,
aga kes tühja asju taga ajab, sel pole meelt
peas.

Õpet. sõnad 12, 11.

Märkamatult kadus suvi. Ilusaid päikeserikkaid päevi oli nii vähe. Vihmad ja tormid halvastasid meeleolu. Sadude tõttu on siin-seal veel praegugi näha veega ümbritsetud viljakuhilaid. Harva silmad kündjat põllul.

Niisuguse üldpildi juures — läbi mure ja nukruse — astub maanoorte kodudesse ühe vana targa mehe vaim. Ta lausub töötajatele: ärge väsige! Oma suures kuningriigis on ta näinud ja kogenenud, et igaiüks, kes harib oma põldu, saab leiba küll. Nälg ei ole sõbraks hoolsale.

Üks surija jättis poegadele varanduse, mis oli peidetud aeda. Ükski ei teadnud selle täpset asukohta ja nii tuli läbi kaevata terve aed. Kuid hoolimata raskest tööst jäi ometi leidmata kuld. Küll aga tõusis aiasaak mitmekordseks ja pojad said enestele leiba külluses.

Ei ole meie vanemaid meile pärandada ei tea kui suuri rikkusi. Üht võivad nad meile edasi anda, see on visadus ja tööhoole.

Põlvest-põlve on meie isad ja esisad külvanud seemet sooja kohedasse mulda. On paljastanud põlluserval pea ja vaadanud üles, paludes õnnistust. Põlvest-põlve on nad esimest uudseleiba süües vaadanud üles ja vaikes tänus pannud risti oma tööst karedate käed.

Mitte ainult viljaseemet ei ole nad igal kevadel aastasadade kestel külvanud mulda. Põlvest-põlve, — pojad isade järele, — sinna külvanud oma lootuse, oma usu, oma palava palve, et Jumal õnnistaks. Õnnistaks põldu ja kodu, õnnistaks lapsi ja lapselapsi. Ja seda õnnistust kätkeb endas meie kodumuld kui peidetud varandust.

Maa õnnistus. Jumala õnnistus. Meie esivanemate palved, nende endsalgav töö, nende visa ja sangarlik vaim, nende soe armastus, — see õhkub meile vastu kodumullast. Selle peame sealt leidma ja edasi pärandama tulevastele põlvedele.

Meie naabreil, soomlasil, on tulnud võidelda raskete asumistingimustega: korviga on nad kandnud kaljule mulda ja sinna külvanud seemet.

Eestlasil on maad, seda seisab veel jõude, ja kes harib oma maad, saab ka leiba.

Ei õnnestu töö igal aastal, on raskeid nende hulgas, aga sellepärast ei saa jääda seisma. Uue jõuga tuleb alata uuesti.

Murduvadki puu püüab uuesti juurduda, oksadki ajavad juuri maasse, sealt saab ta uut elujõudu ja tervist.

Elas kord haige poiss. Ta jalad ja käed olid jõuetud. Arstid ütlesid, et ta kunagi enam ei tõuse voodist.

Ühel kevadel visid teda sõbrad vanasse aeda, kuhu harva tulid inimesed, ta oli täitsa mahajäetud. Sinna olid lapsed enestele kaevanud peenrad ja töötasid innuga, et muuta uuesti õitsvaks ja elavaks vana aed. Nähes teiste tööd, tuli haigelt igatsus kaasa aidata. Teiste abil ta astus ratastoolilt ja kohendas nõrgaksjäänud kätega mulda ning istutas lilli. See oli pöördpäevaks seni vaid surma ootava lapse elus. Mõne aja järele nähti tugevat poissi kaevamas ja rehitsemas. Haigus oli võidetud. See oli tööõõm, see oli usk töö õnnistusse, — see oli maa õnnistus, mis kinkis tagasi tervise ja elujõu.

Israeli rahvas tõi sügiseti ohvri uudseviljast. See oli nende tänu Jumalale.

Meil ei ole omane niisugune ohverdamine. Meie näitame oma tänumeelt sellega, et veel suurema armastusega harime maad, mis Jehoova meie Jumal meie vanematele on andnud. Süis ei keela ka maa oma ande ega Jumal oma õnnistust.

H. UNT.

fs Kullamaa kog. õpetaja.

Sügis.

Kuldkollas kask, haab verivärvis,
külm, helge nüi kui sula malm
läüb looja päike terasveestes järvis.
Tuul ainus sügise rapsoodisalm.
Järsk vuhin... heitun, linnu karja
ju eemal künkal leiab silm,
kus kannab pihlapuu koralli tarja —
ja jälle hääletu on sügisilm.
Nüi palju roostet, koltund lehe vaske
jalgteil, mis maha puistand tuul,
kus sügis raskelt raband kaske...
Nüi vana ilme noorel kuul!
Ta kerkib elutu, kui jääne maske,
kui luitund sügisõhtu tuul...
(Kogust „Üksinduse saartele“.)

August Alle.

Mõtteid Surnutepühaks.

Surnutepüha on meie rahvas pühit-
senud juba kauemat aega. See püha on
kujunenud koos meie rahva üldise
arenguga sügavast austusest ja lugu-
pidamisest nende rahvapoegade ja tü-
tarde vastu, kes on lõpetanud oma elu-
töö ja lahkunud oma maise olemisega
elavate keskel. Meie rahvas kui elu-
jõuline, teotahteline ja tõusev rahvas
ei saa unustada oma lahkunud liik-
meid, eelmisi inimpõlvi, vaid mälestus
neist on püha ja unustamata. Ja meie
kanname neid lahkunuid mitte ainult
mälestustes, vaid nad elavad meis,
kogu olevas põlves vaimselts edasi, sest
inimese hing on surematu ning vaim
väsimatu ja niivõrd tugev, et ta ühen-
dab ka lahkunuid elavatega üheks rah-
vustervikuks.

Tunnustades surnute mälestamist
tähtsaks, on Surnutepüha kuulutatud
riiklikuks pühaks, — pühade ja puh-
kepäevade seaduses (RT 105 — 1934).
Seega pühitseme meie käesoleva aasta
24. nov. (pühapäeval) Surnutepüha es-
makordselt ka riikliku pühana.

Surnutepüha on nüüd rahvuslik ja
riiklik püha.

Nii sammub iseseisev ja tõusev rah-
vas ikka edasi ja edasi ka oma lahku-
nud poegade ja tütarde mälestamise
alal, austades neid ja tunnustades nen-

de elutööd. Ja see ei võigi teisiti olla,
sest praegusel meie rahva vaimse tõu-
su ja kogu elu uuendamise ja ümber-
korraldamise ajal tõuseb ikka selgemi-
ni ja avaramalt oleva põlve ette meie
rahva kangelaslik minevik ja raske
eluvõitlus, mis seob olevat põlve eel-
miste põlvedega nägematute sidemetega
ning valab kangelasmeelt tema
hinge. Elu tõus ja uuendamine otse
tingib uue mõtteviisi tekkimise, hinge-
lise uuestisünni ja uute pühade tun-
nustamise. Suurte tegude eel kerkivad
kõrged sihid ning tähtsate tegude jä-
rel käivad sügavad mõtted. Ja nii tõu-
seb meie rahvas oma sihtides, tegudes
ja kogu mõttemaailmas.

Surnutepühal on suur mõte. See on
lõpmatu elu, igaviku, meie rahva üh-
tekuuluvuse mõte. Üksikud rahva liik-
med lahkuvad, kuid nende vaim elab
edasi. Üks põlv kaob, aga rahvas elab
edasi igaviku sihis. Ühtede elutöö lõ-
peb, aga nende asemele astuvad rahva
uued liikmed, et edasi ehitada oma riiki
ja edasi luua oma kultuuri ühtekuuluvuse
tundes.

Surnutepühal koonduvad meie mõtted
meie lahkunud omakstele — emadele,
isadele, lastele, õdedele, vendadele ja
teistele sugulastele. Vaikses leinas, ki-

rikukellade helinate saatel sammumisel pühal nende haudade juurde. Väljendamatud ja kirjeldamatud on need tunded, need hingeelamused, mis siis valdavad meid. Need on mõistetavad ainult neile meist, kes seda ise läbi elavad, ühes meiega hauaküngaste poole rändavad. Hauad ja lugematud armastuspisarad, otsivad ja kaebavad hääled ning igavesed mälestused!

Ühes ligidase omakse surmaga on kadunud terve maailm, kustunud inimene — tuksuv süda, õilsad tunded, kindel tahtmine, tulemusrikas tegevus, õnn, rõõm, ootus ja lootus. Ja milline murrang tekib siis leinajate hingeilma, seda ei saa kirjeldada sõnadega. Aga kõiki leinajaid ühendab siiski üks mõte, — see on

vaimu igaviku mõte ja armastus.

Eriti kandku see vaimu igaviku mõte kõiki leinajaid Surnutepühal ja palav armastus trööstigu neid. Surm ei suuda hävitada vaimu ja elu igaviku mõtet. Lahkunute vaim on igavene ja elab edasi meiega. Aated on igavesed. Vaimne elu on kõrgem nähtava maailma ruumist ja püsivam ajast selle talvalises mõttes. Inimese hing on suremata ja elab edasi; hingemaailm ei kao. Samuti ei kao lahkunud inimese elutöö, vaid jääb püsima osana oma rahva elutöös. Vaimu surematuse mõte ühendab leinajaid, elavate hingede avaldused lehvivad haudadel. Ja edasi elab ka rahva, eelmiste põlvede vaim, sest vaim on tugevam surma võimust ja püsivam maiselest väärtustest. A. Kallas ütleb ühes oma laulus:

„Ometi ilma kullast vägevam

On rahva-vaim!

Ometi omakasust vägevam

On rahva-vaim!“

Ühenduses on ka lahkunud. Kodumaa muld ühendab neid. Sugulaste, tuttavate, ühe rahva poegade ja tütarde hauakünkad seisavad üksteise kõrval. Vaba kodumaa mullas igaveses rahus puhata, see on lahkunute õnn ja õnnistus ning on olnud kõikide lootus ja igatsus, mida on väljendanud L. Koidula ühes oma laulus järgmiselt:

*„Sinu mulda luba panna
Väsind jalad puhkama!“*

Lahkunuid seob armastus ja kuulus ühte rahvusse. Kus on aga armas-

tus, seal on ka elu. Armastusega ühendatud lahkunute vaim lehvib kodumaa pinnal ja elab edasi.

Surnutepühal lendavad meie mõtted meie rahva minevikku.

Sel pühal mälestame kõiki meie rahva eelmisi põlvi, meie rahva kange!asi. Mälestame neid rahvapoegi ja tütreid, kes langesid aastasadade kestusel võitluses rahva vabaduse ja iseseisvuse eest. Eriti mälestame neid rahvapoegi, kes langesid viimases vabadusvõitluses — Vabadussõjas.

Mälestades rahva kangelasi, astume elavasse ühendusse nende vaimuga, kuuleme nende häält, nende kutsumisi ja aateid. Ja töötame, et meis ei kao kunagi vabaduspüüded ja iseseisvuse vaim ning et meie tahame üksmeelselt edasi ehitada oma riiki töö- ja loomisrõõmus.

Kangelaste hauaküngaste alt saame palju eluvalgust ja ka juhendeid eluks ja rahvuslikuks ülesehitamistööks. Kangelaste hauad kõnelevad jõudude koondamise vajadusest, üksmeelest, rahva hinge- ja elujõu tõstmisest. On vaja ehitada ühist aatetemplit ja edasi ehitada oma riiki ja kaunistada oma kodumaa pinda. Rahvas ja kodumaa on tervik. Armastus, heatahtlus, lepikkus, ühised rahvuslikud elusihid, ühistunne — kõik see on selle edasi ehitamise töö edu aluseks. Olgu üks süda ja üks hing, nagu seda ütleb üks rahva kangelane M. Metsanurga romaanis „Ümera jõel“. Ja meie luuletaja L. Koidula soovitab:

*„Ühte aga tahan ma
Südamest sull“ soovida:*

Ühte meelt! Oh eesti rahvas,

Seda nõua taga sa:

Iga rahva suurem kangus

Ühes meeles juurdub ta.“

Surnutepüha kohustab meid. Meid kohustavad kangelaste hauad, ristid ja nende all puhkavad armastavad südamed. Neid oleme kohustatud mälestama vaikes leinas, üteldes A. Kallaste sõnadega:

*„Pisut aega tüütsa vaikselt jääge,
Mälestades nende haudadel!“*

Kangelaste mälestus olgu igavene ja kantagu edasi põlvest põlve. Kange-

laste haud on pühadus ja tuleviku kindlustus. A. Kallas väljendab seda ühes oma laulus järgmiselt:

*„Igavene mälestus,
Kangelaste küngastele.
Kodu kaunim pühadus
Tulevaile põlvedele.
Tuleviku kindlustus.
Igavene mälestus.“*

Surutepüha tuletab meile meelde meie ülesandeid ja paneb meile peale uusi ülesandeid. Üheks selliseks ülesandeks on Vabadusõjas langenute mälestussammaste eest hoolitsemine, nende ümbruse korraldamine ja kaunistamine. Sellest ülesandest on juba sageli kirjutatud, selle ülesande teostamisele on ka juba asutud, kuid teha on siiski veel palju, sest kohati ei hoolitseta nende mälestussammaste eest vääriliselt ega järjekindlat. Sellel alal on aga vaja püsivat ja järjekindlat tegevust.

Mälestussammaste eest hoolitsemine on eriti noorte püha kohustus.

See on ka teostatav ühiselt — noorte rühmade, ühingute, seltside ja ringide poolt. See ülesanne täitku noorte hingi austuse ja armastusega uue jõu ja kustumata tulega, vankumata usu ja ohvrimeelsusega.

Meie ei või üldse unustada oma rahva lahkunuid parimaid poegi ja tütreid — rahvajuhte, kirjanikke, kunstnikke, õpetajaid, haridustegelasi j. t. Paljud nende haudadest on aga unustatud; võib-olla, leidmatudki, või suure vaevaga leitavad. Aga see ei või nii edasi kesta. Nende elutöö on andnud palju meile ja meie rahvale. Nende vaim elab edasi. Mälestus nendest ei või kustuda. Ei või ununeda ka nende hauakünkad. Meie rahva kaasaegsel vaimsel uuestisünnil, rahva areneva ühistöö ajajärgul on noorte ülesandeks üles otsida need ununenud haudad, seada nad korda, kaunistada neid edaspidi, üldse hoolitseda nende eest pidevalt. On vaja asuda tegudele, ei ole küllalt soovidest, sõnadest ega ka tahetest. Vaja on suuri tegusid. Ja tegusid ootab noortelt rahvas ja isamaa.

Rahva parimate poegade ja tütarde haudade eest hoolitsemine nõuab kavapärast tegevust: kirjandusest, kirikuraamatuist, hauristidelt ja samastelt, haridustegelastelt kogutagu andmeid nende haudade kohta. Hauda-

de korraldamine ja korrashoid jaotagu seltside, ringide ja ühingute vahel ära. See küsimus tuleb võtta arutamisele noorte ringide, seltsi ja ühingute koosolekutel ja otsustada jaatavalt ning otsused teostada.

Ei ole küllalt sellest, et mälestame rahvuskangelasi ja -tegelasi vastavatel tähtpäevadel, kuulame kõnesid nende tegudest ja elutööst või kõneleme ise nendest. Vähe on nendest sõnadest ja aegajalistest meeletuletest, vaid meie oleme kohustatud kandma alati mälestusi nendest oma hinges ja tundma nende tegusid oma vaimus. Mälestus neist peab olema igavene, kustumatu, elav ja elustav, elujõudu andev, uut vaimu ilmutav, kangelasvaimu, mis viib noori oma riigi ja rahva teenimisele ja juhib noori nendele eluradadele, mis viivad ka neid kangelastegudele. Siit kerkib uus ülesanne noortele — kujundada uusi ilusaid kombeid, väliseid avaldusi, mis aitavad kaasa nende mälestuste hinges kindlustamisele ja tunnete avaldamisele. Üheks selliseks kombeks oleks seisatamine hetkeks nende mälestussammaste ees ilma peakatteta, sest need mälestussambad on pühadused.

See seisatamine ei nõua palju aega, see ei takista elutööd. Aga kui ilus ja ülendav oleks, kui see seisatamine kujuneks üldiseks kombeks. Kujutatagu ette seda hingeülendavat pilti, kuidas siis vaikselt pühapäeva hommikul kirikulised peatuksid suurel hulgal nende sammaste ees, kummarduksid vaikselt seistes need kodanikud, kes lähevad Vabaduspäeval aktusele või Võidupüha pidustustele, või kuidas üksikud mõdaminevad noored või vanad peatuksid nende sammaste juures ja palvetaksid seal mõned hetked.

Kui aga elu igapäevased toimingud ei võimalda igakord peatuda nende sammaste juures ja palvetada, siis on vaja vähemalt paljastada oma pea, mõödudes neist ja teha vaikne kummardus, pidades meeles A. Kallase laulusõnu:

*„Siin on Eestile
Püha maa,
Vaikselt oma pea
Paljasta!“*

Nii mälestagu ja austagu noorsugu — tõusev põlv — oma rahvuskangelasi ja -tegelasi.

A. Kurvits.

Mälestus.*)

Põngerjas ma olli esätalun,
kasvi nigu kiiüvits mõtsan,
laulse tsirgukese viisi salun,
karjamaal sääl mäтта otsan.

Seltsiks ol mul naabritalu Maie
nigu takjas varukal.
Temäga me söödil juttu aime
emä vanal kasukal.

Tal ol pikä patsi palmikuten,
väike, tuliverrev suu.
Temäga sai mängi lepikuten
nü et unetus kõik muu.

Ödagu, kui karja aie kodu,
lätsi obestega eitsil.
Ol ta illus, või ol sonnusadu,
seltsi jäi mul sama neitsi.

Nii ma kasvi, ütsipäini elli,
päivä perrä sirgusi —
Iks mul neitsikene meelde tulli,
kas või üüse virgusi.

Aga aig om tennu suure käände
nigu ratas vankri all.
Päiv on paelu käinu idast läände.
seisnu kaugel, ligidal.

Mõrsja pütse minu armsal neitsil
ammu omma ümber kaela.
Ei ma kunagi käi enam eitsil,
hoian kinni ohja-paela.

Art. Miljan.

Miks põgeneb noorsugu maalt linna?

Nähtuse vastupeegeldus iseseisvusaegses ilukirjanduses.

Eesti talupoegliku ühiskonna kujunemisel mitmekihiliseks rahvuseks on määrava tähtsusega osa etendanud maalt linna valgumise protsess. Imelikul kombel on aga see nähtus leidnud nõrka vastupeegeldust iseseisvusaegses ilukirjanduses. Ainult kolm autorit on oma romaanitoodangus lähemalt valgustanud maanoorsoo linnavalgumise põhjuseid, kuna neljas autor riivab küsimust vaid servapidi.

Küsimuse ulatuslikumat käsitlelust väärivad esmajärjekorras märkimist A. Jakobson, kelle romaan „Vallutaja ja d“ (1934. a.) eritleb üksikasjalisemalt talulaste linnapõgenemise põhjuseid möödunud sajandi kolmandal veerandil.

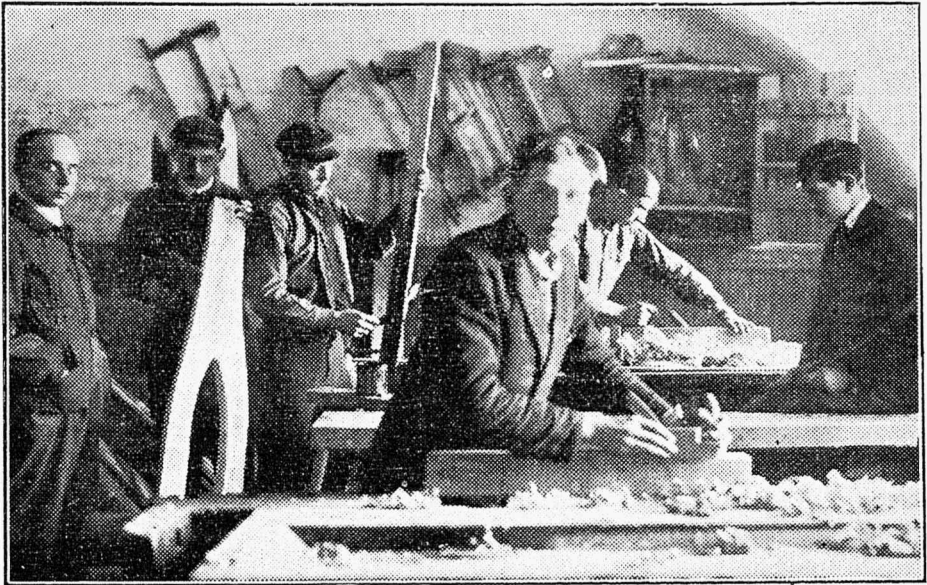
See on rasket vaeva ja tööhigi nõretav maailm, mida maalib A. Jakobson meile selleaegse talupoja elust. Talumees on hädavaevalt raputanud oma õult teoorjuse köidikud ja üksikud agaramad on suutnud vabaneda ka raharendi orjusest ja talud omale päriks ostnud. Kuid põlismetsade veeretele rajatud uudistalude pidamine sel-

leaegsete puudulike tööriistade juures nõuab talu tööperelt ülejõu käivaid pingutusi. Ja tööpäev südasuvel on tavaliselt ikka pikem kui päikese teekond idast läände. Sellepärast on arusaadav, et ka Metsatalu täiskasvanul lasteperel muutub heinaaja töökoorem raskelt talutavaks, eriti kui arvestada tösiasiaga, et elatanud isa piitsutab neid kogu aeg taga oma raugematu tööinnuga „otseku vanakurat patuseid.“

Rasketöötingimuste kõrval muutub raskelt talutavaks ka isa piiramatu hirmuvalitsus, kes otse kui ürgaegse perekonna pea suguharulises ühiskonnas, on valmis igal soodsal juhusel mõõtma oma täiskasvanud lastele isalikku „tõde ja õigust“ esimese pihku-puutuva malakaga. On inimlikult arusaadav, et säärane olukord ei kõvenda noorema sugupõlve sidemeid maaga ja siin kasutatakse esimest võimalust, et raputada oma jalult kodutalu tolm.

Poeg Antonil on kodutalust lahkimise peapõhjuseks teadmine, et varem või hiljem tuleb tal talust lahkuda, kuna talu pärilikkus jääb vaid üks poeg (lk. 91).

*) Pilkuse (Lõuna-Tartumaa) rah-vakeeles.

Helme põllutöökooli õpilased püütööl. Vasakul seisab õpetaja J. Tuvike.

Linna „kergema elu“ väljavaated avatlevad ka teist venda Mihklit, kelle „mõtted käisid juba maast madalast linna tornide poole“ (lk. 92).

Kolmandat venda Antsu veetleb linna tööpäeva suhteline lühidus: „võiksin magada nii palju kui süda ihaldab. Alles poolepäeva ajal, kell kuus, mine vabrikusse, ja juba samuti poole päeva ajal, kell seitse, kõmbi jälle koju. — Kas see ei ole nagu paradiisis, küsin ma sinult vennas? Ja sel ajal, kui sina siin isatalus peremeest mängid ja juba kella kolmest põllule kõmbid, magan alles päris rahulikult, ega tarvitse pöörata veel teist külgegi“ (lk. 99).

Ka neljandat talu last — tütar Annat — paelub väljavaade „teenida mõnd toredat prouat“ selle asemel, et „tõsta sõnnikut niikaua kuni küür selga kasvab“ (lk. 100).

Hoopis vastupidine oma nooremale vendadele-õdedele on aga vanem poeg Markuse töekspidamine: „mina aga ei jookse tuulte järele. Ka siis mitte, kui ma poleks see esimene, kes koju jääb“ (lk. 102).

Ka poeg Jaan elab unistusest haka-ta koduväiks suures päristalus, sest

„mis mul seal häda on? Elan nagu parun ja tean täna üpris kindlasti, kuhu ma homme oma pea panen“ (lk. 103).

Seega on „Metsatalu Tooma“ rohkearvuisest lasteperest ainult kolm, kes tunnevad võitmatut igatsust „linnatornide“ järgi. Isegi esimene linnasiirduja — noorem poeg Anton — jääks meelsasti isatallu, kui ta omaks vaid teadmise, et talu pärijaks pole mitte vanem vend Markus, vaid tema ise.

Ent vaatamata raskelt rõhuvaile töötingimustele ja isa hirmuvalitsusele on „Metsatalu Tooma“ pojad Markus ja Jaan need, kelle pähe ei mahu mõte, et ka nemad peaks kunagi linna siirduma. Nagu selgub pärastisest romaanikäigust, pole kodutallu kiindumuse põhjuseks vanemal pojal Markusel mitte teadmine, et tema on kindel talu pärija, vaid Markus on nähtamatute sidemetega kasvanud maaelu külge ja tema on ka ainus „Metsatalu Tooma“ poegadest, kes suhtub talutööle kui üha jätkuvale loominguale.

Nooremat poega Jaani aga seob talu, kui koht, kuhu alati „võib panna

oma pea". Seega loob talu talle kindlustunde, mida ei suudaks pakkuda ükski linna elukutse. Ja selle vajalise kindlustunde nimel on ta koduväikoha huvides valmis abielluma omast vanema ja vastumeelse tüdrukuga.

Ka A. H. Tammsaare maaelu eeposes „Tõde ja õigus“ on käsitletud talulaste linna põgenemise probleemi. „Tõde ja õigus“ I on laste talust lahkumise põhjuseks romantiline igatsus parema elu järele (lk. 545) ja raske sallimatuse ning vihkamise õhkkond, mis ümbritseb maast madalast noorusaastate kodu.

Vana Vargamäe Andrese hinge lasub otsekui kivikoorem, kui ta veendub selles lootusetus tões, et tema vanemal pojalt Andresel pole isatlust sooja ega külma. Temal, vanal Andresel, oli ja on oma sünnikohaga teistsugune vahekord. — „Veel täna paneks ta hõlmad vaheliti ja läheks lauldes Vargamäelt alla, kui oleks võimalik uuesti isatallu elama asuda“. Aga tema poja soontes voolaks nagu oma sünnikoha suhtes mingisugune võõras veri“ (lk. 583).

Nii nagu A. Jakobson, nii käsitleb ka A. H. Tammsaare ajajärku möödunud sajandi teisel poolel, mil selleaegsed maaolud oma raskeilt töötingimusi ja talupoja õiguslikult seisukorralt pole praeguste oludega üldse võrreldavad. Et täita ülejõukäivaid talude päriseks ostu tingimusi, tuli talupidajal töötada ööd päevad kokku ja selle juures oli ta oma kodanikuõigustelt vaid mingi kolmandajärgu „riigialam“, kellele iga linna untsantsakas võis näidata näpuga. On arusaadav, et sellises olukorras rohkearvulise lasteperega taludes üks osa lapsi pidid paratamatult otsima uusi elamisvõimalusi linnast. Hoopis raskemalt arusaadav on aga talulaste massiline linna valgumine iseseisvas Eestis, kus põllupidajate elutingimused olid muutunud mitmekordselt kergemaks, võrreldes Vargamäe aegsete oludega.

Talulaste maalt linna põgenemist iseseisvas Eestis käsitleb ulatuslikumalt R. Roh t oma romaanis „Nauding“ (1929); kus linna põgenemise põhjuseks on noorsoo „võltsunistused ja valeideaalid“, mis noorsoole on sisenda-

nud kino, kirjandus ja ümbritsev seltskond.

Peretütar Alli igatseb elu, „kus on hiilgavad peened saalid, säravad balliruumid, kiirgavad teatrid, mürisevad uulitsad, lõbutsev ja tantsiv rahvas“ (lk. 23). Seega on peretütar Alli unistused elust ehtkinoinikud. Nii nagu kinolinal esineb vähe tõelist elu oma tööroõmude ja kohustustega, kuid selle asemel näeme peamiselt muretult pillerkaaritavat luksuspublikut, nii on ka peretütar Alli unistused elust täiesti võltsid, tulvil haiglasest lõbutsemisjannust ja „kerge elu“ igatsusest. Ja tal tuleb linnas kallist hinda maksta nende võltsunistuste eest. Alles aasta-pikkuse pettumuste ja moraalse allakäigu järele leiab Kõo talu peretütar Alli, et „kodutalu on tema kindlus, on tema elujulgus, on ainus koht, kus ta võib teotseda iseseisvana ja vabana, mitte paariana ja orjana (lk. 315).

Kirjaniku enda seisukoht kõnealuse elunähte suhtes on karmilt hukkamõistetv. — „On midagi haiglaselt ebanormaalselt selles, et tütarlaps, kelle isal on maal talu, kõnnib linnas ringi kui paaria, nälgib, kannatab kõiksuguseid alandusi ja puudusi, kuna ta isa teda suudaks küllaldaselt toita ja katta ning võiks anda talle kodu ja rahuliku peavarju“ (lk. 197). Ja R. Rohu arvamise järele — „see on eesti intelligents, kes on loonud need võltsunistused ja valeideaalid, kes oma elusihiks on võtnud rikka suurrõõmuse maitsmise iha ja ära salanud vaimilised huvid ja kõrgused.“

A. Mälgu romaani „Üks neist sinastest“ (1933) peategelane otsib linnast paremaid rakendusvõimalusi oma puudulikule tööoskusele. Kuid ka Mälgu romaani peategelasele muutub linn oma paheliste eeskujudega saatuslikuks.

Eeltoodust selgub, et kui möödunud sajandi lõpul oli maalt linna valgumine õige suurel määral põhjendatud selleaegse talupoja kihi ühiskondlikult allasurutud olukorraga ja viletsate olemasolu tingimustega, siis iseseisvus-aegne talulaste maalt linna põgenemine on kutsunud välja asjaosaliste juures palju pettumusi ja luhtalainud lootusi ja see on kajastust leidnud ka kaasaegses ilukirjanduses.

J. Viidang.

Uudismaal.

Poolalasti, täis liiva juuksed, mulda suud,
puid juurisid ja uuristasid haudu.
Tuult vastu suitsus käisid käsikaudu
ja tööga unustasid askeldused muud.

Kord lõhkes kivi siin, kord kirves tabas puud,
süs tublit hoova otsisid ja laudu.
Mets helises, kui raud läks vastu rauda
ja õhtul koju läksid, seljas viht ja luud.

Nii saabus sügis, ja päevadest sai nädal
ja ühel õhtul jalalt langes viimne känd,
Päid kummardasid teised, ohkas kändak pruun.

Muld lõhnas, õitses paiguti ka üdal
ja nurme veerel vedeles üksainus känd,
kui kiinnivagu pikka vedas raudjas ruun.

Johan Sinimäe.

Milleks kohustab meid; maanoori, kodumaa.

*Oeti maanoorteringi liikme H. Metsa-
kondi kõne kokkuvõte Järva maanoorte
päevalt.*

Lugupeetud aktuslased!

*Tuli näituse loitku,
murevarjud see võitku,
õnnepäike teil koitku!
Töö maanori toitku!*

Meie, maanoored, kumardume emake-
se maa rinnale ja salajaste soovide sadu
me hõõguvailt huulilt, tõustes laia
avarusse, tiheneb ühiseks töotuseks:
„Tahame sinule elada isamaa, kodu,
sind armastada, töös jumaldada sind
emake maa!“

Õed õrnad, velled vahvad — kui pal-
ju palavaid pisaraid eesti isa verest,
lõputuid ohkeid eesti ema südamest
röövis aastasadu vältav orjaaeg! Kui-
gi keha kidunes päris- ja teorjuse kõi-
dikuis, ei suutnud keegi surmata me
esivanemate vaimu. Vaim vaba, elas
varjul. Sest, kellelt põlvenend me
proosa, riimitud, kel't rahvaluule? Eks
see tõusnud talutarest, esivanemate ve-
rest, eesti naise piinat hingest, murtud
mehe südamest! Ärkusajal hõõgus tu-
leke tuha all, hõõgus, süttis ja loitis.
Süngel sügisööl sähvatas eestlaste elu-
taevas priiuskoit — löi lõppeks lõkkele
vabadusloit. Muidugi mitte nii kergelt
ja lihtsalt, nagu voolavad sõnad, ei saa-
bunud me ammuigatsetud vabadus. Me
vabadusvõitlus nõudis tuld, elusid ja
me isade ning vendade verd! Vapraile
langenuile võlgname tänu. — Nad oh-
verdasid kalleima — oma elu! Ilus
isamaa, see maa, mida nüüd võime ni-
metada „Iseseisvaks Eesti Vabariik-

giks“; milleks kohustab ta meid ma-
noori? Usun, ta kohustab meid esma-
joones tänama ja armastama teda; lu-
gupidama me riigist ja austama me
riigivalitsust. Neid õieti mõistes ja
väärikalt hinnates peame ka lugu ise-
endist. Olgu püha igale inimesele oma
rahvus, usk ja isamaa! Lehvigu kõi-
kide eesti maanoorte südameis ja kodu-
õues sini-must-valge lipp. Õitsegu ko-
gu eesti rahva hinges lootuse lumival-
ged lilled!

Armas Eestimaa! Püha on meile
maanoorile sinu muld, see sinetav tae-
vas ja looduskuld! Usaldame maad ja
püüame töös ohverduda kodumaa alta-
rile!

Kodu! Milline soojus ja võlu hoovab
sest sõnast, kodu! Kodu kallis süles
sünnib inimlaps, seal kasvab, areneb ja
elab ta oma muretuimad aastad. Seal
uneleb lapsesüda õnnemuinasmaad, seal
naerab ja hõiskab lapsehing noorus-
päikeses. Tihe nägematu side seob in-
mest koduga. Ja kui elu, paratamatu
saatus nõuab inimlapse lahkumist ko-
dust, siis on, kui kaotaks süda kaalu.
Näib, kui peaks end lahti kiskuma mil-
lestki üliarmsast ja asendamatu-
st ning valus, nagu sügisel laugevate le-
tede sosin, valdab hinge sõnul seleta-
matu kurbus.

Usun, kodu on igähele armas! Mil-
les peitub selle võlu võti? Seda võrra-
tut võtit leida kohustabki meid kodu-
maa. Maanoori abistavad neil otsin-

guil kohapealsed maanoorteringid. Nende siht ja eesmärk on: kasvatada meist, noortest, elurõõmsaid optimiste ja teovõimsaid inimesi, ning rakendada me energia positiivsele ja loovale tööle.

Tulusaks, loovaks tööks kohustabki meid kodumaa. Peame armastama tööd ja töötama töö enese pärast. Püüame juba noortena rakendada tulusamale loovale tööle nii kodus kui ühiskonnas. „Töö on tarkuse ema“, ütleb vanasõna — ja noorus on külviaeg. Talvel, kui loodus mattunud valgesse unne, on lõppenud tööd väljul, aias ning aasal, siis maanoored, sammume ühismajja, kus õpime mitmesuguseid teoreetilisi teadmisi referaatidekõnede ja muil teil. Neil ühiskoosolekuil ja referaatõhtuil omandame seltskondlikku kasvatust, ühiskondlikku haridust ja seal kasvatame oma iseloomu.

Kui möödunud talvised hallad ja tormid, lumised lõbud ja lakanud valge uni — siis raksatub jää. Nii võimsalt kohisedes vallanduvad kevadete paisud — taas päike soojemalt paistab. Lind koju lendab, pung puhkeb puul, rohendub nurm. Kevad! hüüatab huul. Siis algab kehaline töö; ettevalmistused ja külvamine. — — —

Ei piisa sellest, et armastame vanamaid ja oleme neile tänulikud — peame neid ka abistama. Eesti tütreid, aita me emasid, eesti pojad, oleme hallide isade tudeks!

Maanoorte sõsarad! Õpime juba varakult seda salapärast kunsti, mida peab mõistma iga osav perenaine ja hea

ema: Kasvatame lilli oma koduaias ja majas. Lilli lõhnavaid lillesid, valgeid šarmikaid siniseid, uhkeid hooplevaid kollaseid, õrnu paenduvaid punaseid, et neist lõhnaks ja värviküllatseks aed varakevadest hilissügiseni, kus mesilind liugleb õielt õiele, ning meehõngu seguneb õite aroomiga. Ülal aga naerab päike kummaliselt armas! Kaunistagem ka oma kodu seest! Harrastagem kodukäsitööd! Tehkem mugavaks toad väljaõmbluste ja ilutikandus töödega! Kaunistagem oma kodu — see-ga kaunistate ka kodumaad.

Eesti poeg! Näen su kodutalu tume-neval metsataustal, õigemini küll selle helendavat, katust; sest maja ise on hall ja upub sügiseltu. Sõber! Värv-i oma kodumaja päikesevärvi punaseks ja aknad valgeiks! Siis põgeneb sügisenu su koduõuelt. Taas naudin juba kaugusest, kui silmapiirile kerkib su maja kirev siluett puie rohelusest. Juhi sirge ja võimas allee teelt majani! Istuta vilja- ja ilupuid plaani jär-gi. Kui väljas ju möödunud rutt, si-sendu majja; korralda tube. Nii pal-ju on kodus kaunistavat tööd. Noored, raigum omale elutee. — — —

Täna tahaksime kõik Järva maanoored hüüda: Rahu Eestile, päikest kodule, õnne kõigile. Tahaksime hüüda nii, et kogu eesti rahvas kuuleks.

Teile kaasnoored püsivat püüdmist ja tugevat tahet maanoortetöö arendamiseks kodumaa tööks. Vaim ei ole sündinud et surra.

Hildegard Metsakond.

Sügis-eit.

*Vanad õunapuud aias mitmes reas,
tuul raputab puil okslikke käsi.
Kukub õunu, kui läikivaid mune —
korjan neid põllesse seal.
Tallan mullasse jälgede ridu;
närtsinud naatide pere kidur
nõuskunud maas, sügise unes.
Tsilk, tsilk, tsilk, —
nõuskust piserdub alla.
Pihv on kui päikest kammitsev pidur,
põsäd pugunud udude alla.*

*Nüüd on raagus mu õunapuud,
ei enam õunu!
Üle plangu mu südamepuud,
Valgust, valgust päikene kingi!
Sügis-eit märjaks on leotanud pingi
Aias, kus istusin lillede ees.
Tsilk, tsilk, tsilk, —
ma ei hoidugi eest,
kui sügise pisaraid pillab alla.*

FRIDA ULM.

Otse imelik oleks, kui sõprustunde harimine seltskonnas puuduks. Puuduks intensiivsema elu ilmetest tähtsam.

Dr. J. Luiga

Kõht oli tühi ja jalgealune külm.

Porgandite kahekõne.

Põllumajanduslikkude ja muude ühiskondlikkude küsimuste elavamaks esitamiseks laiematele hulkaadele on soovitatav koosolekute kavasse võtta ka vastavad päevakohased kahekõned.

(Riietus: papist, kaetud kollakas-punase ja peaehe rohelise krepp-paberiga. Lava võimalikult roheline.)

Porgandid asetada nii, et jalad ei paista.

Suur porgand: iseteadlik, kõrgekasvuline, sale, ilusa punakaskollase värvivarjundiga, suureleheline peaehe.

Väike porgand: kartlik, väiksem, krübülisem, mullasem, rohelised pealised väiksemad ja allapoole rippuvad.)

Suur. Ei noh, keda ma näen! Tere! Miks nii porine, kohmetu ja külmunud? Milline sa välja näed!

Väike. Tere, tere! Pole ime, et olen niisugune. Pole see minu süü. Teaksid sa, mida olen läbi elanud.

Suur. Mida sa õieti läbi elasid? Oli ju küll ilus suvi.

Väike. Jah, räägitakse, et ma sündisin ilusal mai lõpul, kuid minu mälestades polnudki ta nii ilus.

Suur. Mis? Mai lõpul! Õige porgandi elukäik algab mai algusega, nagu minul. Ainult neile, kes mai alguses algavad elu, on suvi ja elu ilus.

Väike. Jah, võib olla, aga mind oli lisaks sellele veel pandud kohale, kus mul jalad hirmsasti külmetasid.

Suur. Näed nii küll välja. Kuidas su käsi seal siis käis? Said sa toitu küllaldaselt?

Väike. Jah veidi, kuid ühekülgne see oli: anti ainult superfosfaati. Kõht oli tühi ja lahjaks jäin, sest puudus elujõudu andev lämmastik ja karastav kaalijook.

Suur. Või nii. Mina sellevastu ei saa nuriseda. Jalgealune oli soe ja läbikaevatud ja toidu eest oli peetud hästi hoolt. Oli antud sooja hobuse-sõnnikut, suvel kasteti korralikult ja lisati järjest toitu ülevaltpooltki. Kosusin hästi, sest laual oli alati kolme

rooga külluses: fosforhapendit, kaalit ja lämmastikku. Kuid ega leivast ja joogistki polnud kunagi puudus.

Väike. Ent mina, kiratsesin paar kuud, siis oli läbi. Lehekirp tuli kallale ja tahtis elu võtta. Surm oli käega katsutav.

Suur. Ja midagi ei tehtud, et aidata sind?

Väike. Ei, mida siis sel puhul teha saakski?

Suur. No kas sa pole kuulnud pritsimisest ja nikotiinist? Ka mulle tulid nad lehtede kallale, kuid sain siis ühel suvehommikul suurepärase supluse ja kahjurid kadusid kohe. Pärast kuulsin, et see olnud üsna odav löbu.

Väike. Ei niisugust asja ei näinud mina ega mu naabridki.

Suur. Nii naabrid? Oli neid palju?

Väike. Oli neid liigagi. Alguses oli meid kolm ühel kohal. Lõpuks pääsesin mina üle neist. Head elu mul igatahes naabritega polnud, sest oli alaline tüli toidu pärast.

Suur. Ei, mind ei tülitanud keegi. Meil oli ruumi kõigil. Olime kõik oma vahel suured sõbrad, ulatasime vahel lehtedega tervitama teineteist — tülitajaid meil polnud, need viidi kohe ära.

Väike. Või nii. Kuid meid piinasid veel igasugused võõrad elukad, ilmatu suured kolelised, ootasime, et pere-naine viiks nad mujale, kuid kadus nädalaid, enne kui ta viimaks tuli.

Suur. Ah kui hoollmatu! Minu oma teretas mind ja minu sõprugi iga hommikul. Kõik kolelised kukkusid kõpla ees. Kuulsin, et oli väkkõblas.

Väike. Säärast riistapuud nägime meilegi ükskord suve jooksul.

Suur. Nähes sind ja kuuldes su elulugu, ei tea, kas naerda või nutta, sümpatiseerid mulle, kuigi ma ei saa end võrrelda sinuga.

Välke. Oled vist küll Eesti porgandite ideaal? Näed küll niisugune välja, et sääraseid vist pole palju. Rahvaski näib sind siin vahvatav.

Suur. Noh, ära sinagi nii kurvasta, on siin neidki, kes mind ei märka.

Välke. No kuule, praegu kiidab sind siin keegi.

Suur. Ja, kuid mitte ainult mind: ta räägib meie tervishoidlikust tähtsusest. Iga eestlane teadvat juba, et porgandid olla tervislikumad oma A, B, C vitamiinidega ja andvat huulte punase värvi.

Välke. Olen kuulnud sellest minagi, et iga inimene, kes süüa ühe porgandi päevas, ei tarvitse karta kunagi reumat ega muid haigusi ja ei tarvitse tarvitada ka mingisuguseid pumatisi.

Suur. Ei noh, selge on, et porgandid evivad suure tähtsuse Eesti rahva elus nii inimestoiduna kui ka loomasöödana. Inimesil on praegu juba palju eriviise niisuguse uhke porgandi kasutamises, nagu mina olen. Kodumajanduskonsulentid on perenaised maanaiste seltside kaudu väga targaks

õpetanud. Oled sa kuulnud, näiteks, midagi porgandi marmelaadist?

Välke. Ja selleks on sul väljavahetuid?

Suur. Ja nüüd nad korraldavad näitusigi. Ammuks see oli, kui porgandeid propageerima hakati. Ja usun, sinusuguseid praegu enam näitusele ei lubata.

Välke. Nii see on. Kas ei saaks ma end peita sinu varju?

Suur. Ei, see ei lähe. Minu kasvataja on maanoorteringi liige, kes on teadlik kogu oma tegevuses ja töös. Maanoorteringi liikmed on niisugused noored, kes oskavad eeskujulikult porgandeid kasvatada, ja ühtlasi kasvatavad ka endid igatpidi tugevateks ja arenenud Eesti kodanikkudeks. See on elujõuline tõusev noorpõlv, kes tahab jätkata ja edasi arendada oma eelkäijate ja esivanemate tööd.

Välke. Ja, aga miks nad minu siia töid? Mingi tähendus peaks minulgi olema!

Suur. Küllap' vist, arvan, et sind selleks siia toodi, et sa mõnele noorele ja mõnele vanale pead näitama, kuidas mitte ei pea kasvatama porgandeid.

Õpingid tegutsegu maanoorteringides.

Umbkaudselt ühel ajal asuti meil propageerima kahte vabaharidustöö moodust: maatulundusklubisid, maanoorte ringe ja õpiringe. Mõlemais seatakse nõudeks liikmete aktiivne kaasatöötamine ja isikupärane tööülesannete valik. On huvitav märkida, et mõlemad liikumised, s. o. niihästi maatulundusklubid, noorteringid kui ka õpiringid on käsikäes jõudsalt arenenud: 1934/35. a. töötas Eesti Haridusliidu ankeedi andmetel 237 õpiringi umbes 4500 üksikliikmaga. Mõõdunud aastal 237-st õpiringist töötavad 34 õpiringi, s. o. 15% maatulundusklubide ja noorteringide juures.

Kui praktiliste põllumajandusliikude koduste ülesannete lahendamine maatulundusklubides ja noorteringides on senini juba hästi lahendatud tööjuhiste, siis teoreetiliste küsimuste arutlemiseks pakub väga häid võimalusi õpiringi tööviis. Olukord on ju selline, et põllutöö hooajal, s. o. suveperi-

oodil, leidub ringi liikmetele palju rohkem praktilisi ülesandeid kui talvel, kus saab töötada ja tähelepanekuid teha peamiselt ainult karjanduse ja kodumajanduse aladel. Talvine töö siirdub peamiselt õpiringide tegevusse ja selle kaudu tuleb suveks end ette valmistada.

Õpiringide keskus asub Eesti Haridusliidu juures, kes annab metoodilisi nõuandeid, laenab kirjandust kasutamiseks ja koostab tarvilikke kavu niihästi üldharidusliikude (ajaloo, kirjanduse, koduse kasvatus, kõneoskuse, seltskondliku kasvatus, maateaduse, j. t.) kui ka kutseoskusliikude (aianäide, kodukaunistuse, elektrotehnika, põllumajanduse, j. t.) õpiringide jaoks. Kui mõni maanoortering soovib arendada õpiringilist tööd ja tahab kasutada sealjuures Eesti Haridusliidu näpunäiteid, peaks ta sellest teatama Eesti Haridusliidule (Tallinn, Uus 2—2) ja muretsema sealt lähemaid andmeid õpi-

Saaremaa maanoorte VII kongressist osavõtjaid. Istuvad paremalt alates teine A. Kaal, maatulumunduskonsulent, P. Häidesk, Kõljala põllutöökooli juhataja, H. Olstavel, Maavalitsuse esimees, E. Martin, konsulent, mag. E. Vint, maanoorte sekretär-eriteadja, prl. L. Sander, kodumajanduse nõuandja ja äärmine vasakul istub O. Kolk, Saaremaa maanoorte assistent.

ringilise töökorralduse kohta, mida saadetakse tasuta. Saanud E. Haridusliidust olemasolevate õpiringikavade nimikirja, tellib ringi endale mõningad sobivatena näivad kavad tutvumiseks. Iga kava maksab 10 senti, kuid „Eesti kirjanduse“ ja „Pärvise“ kava maksavad 50 senti.

Praegu on saadavad järgmised põllumajanduslikud kavad: „Aianus“, „Põldtaimekasvatuse“, „Loomakasvatuse“, „Talumajapidamise korrastuse“, „Maaparenduse, heina- ja karjamaa kultuur“, „Põllutööriistade, maaharimise ja väetuse õpetuse“. Ilmumisel on „Kodukau-nistuse“ õpiringi kava,

Kui nüüd kavadega on tutvunud ja sobiv aine valitud, valitakse endi kes-kelt õpiringi juhataja, kes peaks ise tundma õpiringis käsitlusele tule-vaid küsimusi. Pole aga ringi liikmete hulgast leida ainettundvat isikut, siis võib juhatajaks valida ka lihtsalt ava-rama silmaringiga liikme. Igal juhul peab aga õpiringi juhataja üngimata igaks koosolekuks arutusele tuleva ai-nega põhjalikult tutvunema.

Õpiringi kavas on ära näidatud milli-seid küsimusi tuleks igal koosolekul kä-sitleda ja kust saada küsimuse aruta-miseks vajalist materjali — kirjalikke allikaid.

Õpiringi juhataja teeb teatavaks kõi-gile osavõtjatele millised küsimused tu-levad käsitlusele ja juhatab kätte vas-tavad allikad küsimuse üle selguse saa-miseks, et sellega osavõtjad kodus võiksid juba tutvuneda. Nii tulevad ringi liikmed koosolekule ettevalmista-tult; ja ettekandele järgnevalt läbirää-kimisel on igal ühel midagi küsida, mil-lelegi vastu vaielda ja mõningates kü-simustes on võimalik ka oma arvamisi esitada.

Nagu juba märgitud, eeldab õpiringi töö kõigi liikmete aktiivsust. Selle saa-vutamiseks peaks iga liige omama tar-viliku raamatud, s. o. need raamatud, mille järele toimub õpiringi töö. Raa-matute muretsemine aga on kulukas ja sageli üle jõu käiv.

Raamatute muretsemiseks võib kasu-tada E. Haridusliidu kaasabi, kus leidub igale õpiringi kavale ka vastavat kir-jandust. Õpiringidele saadetakse välja kirjandust nii, et tarvilikku põhiraa-matut, s. o. raamat, mis peaks olema igal õpiringlasel töökäigu jälgimiseks, saab iga õpiring kuni 10 eks. ja abi-raamatuid, s. o. raamat, mida kasutab lektor või referent peale põhiraamatu, oma ettekande koostamiseks; igat tühte üks eksemplar.

N. Ruus.

Õpperingide töömeetoditest.

Õpiringi töö aineks võib olla ükskõik missugune ala, siinkohal tahaks käsitada puhtpõllumajanduslikke aineid.

Töötulemused ripuvad sellest, kui võrd huviga ollakse asja juures. Huvi aga sõltub aine käsitamise viisist, aine valik võib olla soodsam või ebasoodsam huvi tekkimisele, kuid ka võrast ja huvitamatuks peetavat ainet võib teha hea käsitlusviisiga huvitavaks.

Lihtsamaks töömeetodiks õpiringis peetakse

Lugemise meetodi,

kus üks teistele ette loeb, hiljem asja ühiselt harutatakse. Lugemine juba on väikene eelharjutus sõnavõtmisele, kui sellest kõik osa saavad võtta, ja aine sisu paraja jao uut sisaldab, kuid sealjuures õpiringlaste mõtteleenu läbitöötatavas raskuse astmes, võib seegi tööviiis häid tulemusi anda. Õpiringi tööks lugemismeetodil võib pidada seega ka ühist ajalehe või kirjanduse lugemist sellele seltsiva harutlusega ja õpilaste ühist koolitundide õppimist. Siin peavad õpinglased ise lugema, ise selgitama, ainult ülejäu käivad kohad ja mõisted jäävad õpingute juhi selgitada.

Loengu meetod

on kõigile tuntud, selleks võib pidada harilikke põllumajanduslikke kursusi, vast selle vahel, et õpiringi nimetus eeldab kindlaid osavõtjaid. Siin on aktiivne osa lektori käes, õpinglased passiivsed. Asja hea külg on see, et täiesti võõraid küsimusi saab lektor hea ettekandmisega arusaadavaks teha, kuid pahed selles, et õpinglased jäävad passiivseks, meil maaludes talvel külmade ilmadega sooja tuppa istuma jäädes, kipub tööta olles uni peale. Seetõttu on selle meetodi juures mõõda kõrvu minemise protsent suurem kui teiste meetodite juures, seda soodustab veel asjaolu, et selle meetodi juures võib väga kiiresti aine läbi võtta, kuna lugemismeetodi juures töö väga pikaldaselt edeneb. Loengu meetodi tuleb tarvitada kui eriteadlast ainult lühikese aja jookul kasutada saab. Minu seisukoht on, et seda noorte ringides võimalikult vähe tuleb kasutada, kuid mõne aine juures, näit. loomakasvatuses söödaratsioonide koostamisel tuleb seda meetodi kasutada.

Raskemaks meetodiks tuleb pidada referaatmeetodi,

siin jaotatakse aine kohta käiv kirjandus üksikute liigete vahel, kes selle läbi töötavad ja siis igaüks oma osa ette kannab. Selle tööviiisiga on võimalik väga palju kirjandust läbi võtta, kuid heade tulemuste eeldus seisab selles, et iga õpinglane sama kirjandusega ka enne referaati tutvuks. Referaatmeetodi pahe seisab peamiselt selles, et ainult referent asja omale selgeks saab, teistele aga võõraks jääb, sest kiatusus lootust selle peale jätta, et küll referent selgitab, on inimlik ja tegeliku töö juures väga ähvardav. On suur pahe, kui kaldutakse töö ette võtma raskel referaatmeetodil, sest see teeb mõnelegi tagasihoidlikumale inimesele alguse väga raskeks. Tegelikult aga ei suuda õpinglaste oma seast valitud referent asja kunagi nii hästi käsitada kui eriteadlane loengu meetodi juures ja seetõttu ähvardab peale raskuse veel pealiskaudsus.

On veel muid meetodeid —

Küsimis-vastamise ja vaielusmeetod.

kuid tegelikult on need vaid abimeetodid, sest iga asja selgitamiseks need ei kõlba, kuid üksikute eriküsimuste kohta võib nendega eriti hästi selgust tuua, mõnikord väikselst võistlust harrastada ja teinekord ka nalja teha. Nendega saab mõne küsimuse isegi nii põnevaks teha, et avaliku ettekandena kuulamise võib teha maksuliseks.

Küsimis-kostmise meetodi harilikuks vormiks on kirjalik küsimuste esitamine õpinglaste poolt, mis isegi sundlikuks võidakse teha. Harilikult juhitakse asja nii, et küsimused koostatakse arusaamata jäänud mõtete ehk hoopis uute, koguni juhuslikult üles kerkivate mõtete kohta. Küsimused jaotatakse laiali, kusjuures enne õpingute juhi poolt kontrollitakse, et paberi kannatlikkust kurjasti ei tarvitataks. Küsimuse saaja peab selle ette lugema, selle peale vastama, niivõrd kui sellega hakkama saab. Muidugi sünnib säärasel korral töö koosoleku vormis ja peale küsimuse vastaja võivad teised selgituseks, vaidluseks või täienduseks sõna võtta, mistõttu ühe küsimuse arutamine teinekord tunde võib kesta. Mina

oln aga seda meetodi rakendanud teisi: jaganud käsitletava aine õpringlaste vahel, igauks koostab talle antud osa kohta küsimused, nii et neile vastates aine oleks korratud.

Vaielusmeetod

seisab selles, et võetakse mõni akuutne küsimus, määratakse poolt ja vastu rääkijad, kellele antakse igauhele ühepikkuselt sõna, hiljem vastase väidete õiendamiseks veel täiendavalt, kui aega, võib sõna anda korduvalt, lõpuks võib anda (kui sobib) ka kuulajale. Isegi võidakse kuulajaskond (ülejäänud õpi-

ringlasi) otsustada lasta hääletamisega. Teatud määrani sarnaneb see tööviis näitekohtule, mõne küsimuse selgitamiseks osutuks kasulikumaks kui näitekohus, eriti siis kui küsimus kohtu vormide kohaselt seadida ei lase, kui on tegemist mõtteliste küsimustega, ei kannu süüteo ega õigustatud nõudmise iseloomu. Näiteks, kas tants maanoorte ringides on lubatav või lubamatu. Kohtu korras seda arutada tuleb välja ebamäärane.

A. Kaal.

Saaremaa maakonsulent.

Õunaseemne külvist sügisel.

Õunaseemet küllida sügisel on parem kui kevadel, sellepärast, et seeme on siis värsk ja rikkumatu, kuna kevadeni hoides kas liig ära kuivab või hallitama läheb niiskes kohas hoides. Õunaseemet korjatakse metsikult puudelt või õunu süües kogutakse seeme taskusse. Ka õunu veiniks pressides saab seemet.

Metsikõunapuudelt seemet võttes, lastakse õunad-vissid niikaua puu otsas olla, kuni seeme pruun on ja nad ise maha varisevad. Siis kogutakse neid suuremasse nõusse, näit. toobrisse, kus neid niikaua hoitakse, kuni viljad pruuniks ja pehmeks lähevad. Selle järele litsutakse neid puunuiaga lõmaks ja pestakse seemned rohke veega, sõela abil välja. Õunaseemet lastakse kuivada, et nad ühte ei kleepuks ja siis külitakse peenrale.

Maa-ala õunaseemne külviks valitakse heas kultuuris olev aiamaa. Koht säärane, kus päike terve päev läbi peale paistab. Ei kõlba küllida õunaaeda vanapuude vahele, sellepärast, et seal maaväsimus võib esile tulla, noored taimed ei taha kasvada, ja haigused ja kahjurid võivad kergesti noortaimedele asuda. Ei kõlba ka kohta valida majaseinte, aedade-tarade äärde ega ka puude ja põõsaste lähedusse, sest et seal kõige rohkem seemnete hävitajad hiired liiguvad, kes talvel, kui lumi juhtub sula maale sadama, lume all

mullas tuhnides õunaseemne viimse te-rani ära hävitavad.

Õunaseemne külv tehakse sügisel võimalikult hilja novembrikuul, enne lume tulekut. Maa kaevatakse enne sügavalt ümber, korjatakse umbrohujuured ära ja tehakse madalad peenrad. Peenrad rehitsetakse siledaks ja tõmmatakse neile neli külvirenni-vaokest, milledesse õunaseeme kaunis hõredasti külitakse. 100 grammi õunaseemet, milles umbes 1700 seemnetera, külitakse 10 m. pikkusele ja 1 m laiusele peenrale. Külvirennid aetakse rehaga kinni. Palja maaga ja külmanud mullas hiirte hädaohtu karta ei ole. Niipea aga, kui lumi tuleb, paksu kihina maad kattes ja muld vähe ehk mitte sugugi külmetanud, siis hiired lume all toitu otsides söövad õunaseemned mullas ära. Et seda mitte ei sünniks, peab külma ilma puhul lumekatte peenralt ära pühkima, et muld külvipeenras sügavamalt läbi külmaks, et hiired mullas tuhnida ei saaks. Roheliste kuuse- või kadakaokste kate ei aita, kui muld külmanud ei ole. Kevadel, kui ilmad soojaks lähevad, tulevad õunaseemned hästi üles, kus neid siis kas ümberistutatakse või sügiseni kasvada lastakse. Sügisese külvi puhul saadakse teiseks sügiseks kaunis suured, tublid taimed, kuna kevadise külvi puhul nad esimesel aastal nõrgaks ja jõuetuks kipuvad jääma. J. K.

Meie keelt ei värskenda mitte moodsad, kunstilikud keelestilistid, vaid andekad kirjanikud. Seda on mujalgi kogetud.

Dr. J. Luiga.

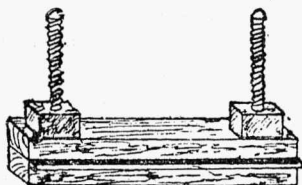
Raamatute köitmine koduste abinõudega.

Raamatu lahtiharutamine ja katkiste lehtede parandamine.

Broshüüritud raamat, mida tahtakse köita, tuleb kõige pealt lahti harutada. Esiteks rebitakse ümbert ära kaaned. Nüüd asetatakse raamat lauale nii, et parem käsi hoiab kinni alumisi poognaid, kuna pahem käsi tõmbab lahti ettevaatlikult alumise poogna. Niidid lõigatakse puruks noa või kääridega, kuna muidu need käristavad poognad lõhki. Lahtised poognad puhastatakse liimiraasuketest ja niidi otsadest.

Katkikärisenud lehed liimitakse kokku 1—1½ sm laiuste paberiribadega nii, et ribast pool ulatub kumbagi lehe peale. Riba kleebitakse lehtede selja poole. On pealekleebitud ribad kuivanud, siis murtakse lehed kokku. Kui lehtede äärtel on tükid välja rebenenud, siis rebitakse samasugusest paberist vähe suurem tükk ja kleebitakse katkise koha peale.

Lõhvikärisenud lehtedel määratakse rebenenud ääred paari mm laiusest õhukeselt klištriga ning kleebitakse üle valgest siidipaberist ribaga.

Joon. 1. Raamatuköitmise press.

Pärast tarviliikkude paranduste tegemist võetakse üks või mitu raamatut, nagu nende paksus lubab, kahe kää vahele ja lastakse esiti seljaga, siis ülemise äärega mitu korda lahtiste käte vahelt vastu lauda kukkuda, kuni kõikide poognate seljad on ühetasased. Nüüd asetatakse raamat laudade vahel ettevaatlikult pressi alla, kuhu jäetakse umbes pooleks ööpäevaks.

Korralikult raamatute köitmistöödeks on press (joon. 1) möödapääsemata hädavajalik ja seda võivad maanoorteringi liikmed ka ühiselt muretseda.

Poogmeaukude saagimine ja kaitselehed.

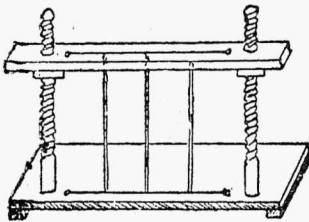
On poognad pressitud, siis asetatakse esimene ja viimane poogen kõrvale, kuna teised pannakse selja ja ülemise äärega tasaseks ja asetatakse laudade vahel pressi alla nii, et raamatu selg umbes 1 sm laiusest ulatub laudade vahelt välja. Press keeratakse kinni ja asetatakse küljeli kahe laua vahele nii, et raamatu selg on ülespoole. Nüüd märgitakse pliiatsiga raamatu seljale sissesaaigimise kohad. Esiteks märgitakse 1½—2 sm ülemisest ja vähe rohkem alumisest otsast niidiaukude kohad. Nende vahe jagatakse kolmeks või neljaks ja märgitakse ära need poogmeaukudeks. Nüüd saetakse väikese käsisaega või lõigatakse noaga raamatu seljale märgitud kohtadele risti jooned sisse. Niidi augud lõigatakse otse, kuna poogmeaugud mõlemalt poolt vähe viltu, et lõige saaks laiem. Lõige olgu nii suur, et nõör, mille peale kavatsetakse õmmelda, mahub parajasti sisse. Raamatu kaantega ühendamiseks ja kaante sisepoolte katmiseks pannakse esimese ja viimase poogna külge kaitselehed, mis võivad olla ühe- või kahelehelised.

Paremate raamatute juures tarvitatatakse kahekordseid, lihtsamate juures aga ühekordseid paberist kaitselehti. Soovitav on, et kodused raamatukogud köidetaks kahekordsete kaitselehtedega. Need seisavad koos kahest tervest ja ühest poolikust lehest. Selleks lõigatakse paberileht, mis keskelt kokkumurtult raamatu kõrgune ja raamatust vähe laiem ning 4—6 sm laiune poognariba, mille äär vähe klištriga tehakse ja kahekordse murdeääre peale kleebitakse. On kliister kuivanud, murtakse äär, kus kolm lehte ülestikku, pooliku lehe vastaspoolele ½—1 sm laiusest kokku. Ka võib kahekordset kaitselehte ühes pookmeribaga ühest paberist murda, siis peab aga paber olema 2½ korda raamatust laiem.

Raamatute õmblemine.

Nendele ettevalmistustöödele järgneb raamatu õmblemine. Pookme nõõriks võetakse keskmise jämedusega sõlmedeta sidumisnõör. Niidiks kõva linane lõng.

Pookme nõõrid kinnitatakse harilikult õmblusraami külge (joon. nr. 2), kui aga õmblusraami pole, siis võib selle aset täita väga hästi tooli selg. Nõõride vahed mõõdetakse sissesasetud aukudega poogna järele. Ömmeldav raamat pannakse oma lähedusse nii, et raamatu esimene poogen on allpool ja lõpupoogen ülevalpool ja poognate seljad on töötaja pool. Ömblemist alatakse lõpupoognaga. Kuna lõpupoognale pole saetud poognaauke, siis märgitakse need kohad pliitsiga teise poogna järele kaitselehtede murde peale.

Joon. 2. Raamatukõitmise õmblusraam.

On lõpupoogen ühes kaitselehega pandud vastu nõõre, torgatakse nõelaga parempoolse niidiaugu kohast väljastpoolt poogna keskele, kus parem käsi nõela vastu võtab, niidi läbi tõmbab ja nõela esimese poogna augu kohast, 2 mm paremalt poolt pooget, välja pistab. Parem käsi torkab nõela pahemalt poolt nõõre poogna keskele, pahem käsi võtab ta seal jälle vastu ja pistab paremalt poolt teist pooget väljapoole. Samuti toimub ka kolmanda pookmega, kuni nõel pahempoolsest niidiaugust välja tuleb. Niit tõmmatakse nüüd pahema käega sirgeks, et poognad lituks hästi nõõride ligi, kuna parem käsi teistest niidi otsast kinni hoiab, et seda poognast ei saaks välja tõmmata.

Teine poogen ömmeldakse pahemalt paremale ja nõel pistetakse läbi sissesasetud aukude, niit tõmmatakse sirgeks ja seotakse esimesest poognast väljaulatava otsaga kõvasti sõlme. Ots lõigatakse $\frac{1}{2}$ sm pikkuseks. Nüüd järgneb õmblustöö poogen poogna järgi, kuni viimase ni, mis ömmeldakse nagu esimene. Jõuab nõel välja viimastest niidiaugust, siis pistetakse ta eelmise poogna niidi ümbert läbi, seotakse kinni ja lõigatakse ära.

Vahete vahel ömmeluse ajal litsu-me poognaseljad sõrmedega koomale, et nad liiga kohevile ei jääks. Niitide sõlmimine toimub väljaspool poognat.

Pookmete lahtikratsimine ja liimimine.

On korraga mitu raamatut ömmeldud, siis pärast ömblemist pannakse nad seljaga ülespoole laua peale ja tõmmatakse üksteisest 6—8 sm eemale. Nõõr lõigatakse kahe raamatu keskkohast katki. Nii jäävad igale raamatule mõlemale poole 3—4 sm pikkused nõõriotsad. Kaitselehtede murdeääred liimitakse teise ja eelviimase poogna lehe külge ning pookmed kratsitakse lahti, alul nõõri otsadest keerutades, hiljem kratsides, kuni need on kiududeks lahutatud. Kiud lõigatakse 2— $2\frac{1}{2}$ sm pikkusteks ja liimitakse kiirtekujuliselt paberile. Seljakandile jääv muhk klopitakse tassaseks.

On külgekleebitud pookmed kuivanud, siis tõugatakse raamat seljast ja peast hästi tasaseks ja pannakse kahe laua vahele, nii et vähe üle serva ulatab. Pahem käsi vajutab peamiselt lauale ja parema käega pinseldatakse raamatut selg liimiga kokku, tõmmatakse haamri laperguse küljega mitu korda üle raamatu selja, et liim hästi poognate vahele tungiks. Ülearune liim kõrvaldatakse ja raamat jäetakse kuivama.

Lõikamine, selja kloppimine ja pressimine.

On liim seljal kuivanud, siis märgitakse pliitsiga kaitselehtede ääreljooned, mille järele ääred lõigatakse. Lõigatakse ainult eesäär, kuna otsade lõikamine toimub hiljem. Lõikamiseks on võimalikult õhukene, aga terav nuga.

Pärast eeskülje lõikamist klopitakse raamatut selg ümarguseks, mis läbi eeskülje omab õõnsa kuju. Kloppimise ajal olgu seljaliim poolkuiv. Raamat pannakse lauale eesäärega oma poole, pahem käsi vajutab kõvasti raamatule, põial toetab eesääre vastu ja sõrmed tõmbavad selga ettepoole, ühtlasi lüüakse haamriga kergesti raamatuseljale, kuni see võtab poolrõnga kuju. Klopitakse mõlemalt poolt.

Nüüd asetatakse raamat kahe laua vahele nii, et selja äärest lauääreni jääb umbes 2 mm laiune vahe. Välja-

ulatuv äär olgu ühelaiune, sest sellest saab raamatu valts. Niiviisi asetatakse raamat ühes laudadega pressi vahele nii, et lauad paar sm pressi vahelt välja ulatuvad. Tuleb hoolega kontrollida, et ääred igalt poolt on ühtlaselt.

Press asetatakse nii, et raamat seljaga on ülespoole ning haamriga klopitakse selga ettevaatlikult laudade peale ja seega tekib terav serv, kuhu hiljem kaanepapirid sisse tulevad. Kloppida tuleb ettevaatlikult mõlemilt poolt.

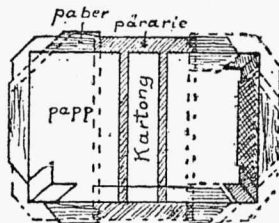
Nüüd pindseldatakse raamatu selg paar korda liimiga ja jäetakse pressi vahele kuivama. On raamat pressis kuivanud, siis lõigatakse alumine ja ülemine äär. Et lõikamisel valtsid ei saaks rikutud, selleks pannakse laudade asemele valtsidest vähe paksemad papitükid.

Pärast äärte lõikamist kleebitakse seljale kaks korda õhukest, aga sitket paberit, mida sõrmedega hästi ligi vajutatakse. Paberi asemele võib ka võrkriiet tarvitada.

Kaante valmistamine ja külgekleepimine.

Kaaned lõigatagu nii, et nende servad ulatuks üle raamatu otste 2—4 mm ja üle eesääre 3—6 mm. Tagant peab jääma papi ja raamatu selja ääre vahele $1\frac{1}{2}$ —2 kordne papi paksusele võrduv riba. Selja jaoks lõigatagu paksust paberist kaane pikune aga raamatuselja laiune riba. Perariie ulatugu 2—3 sm üle papi serva. Perariie keskkoha liimitakse lõigatud seljalaiune pabeririba, millest mõlemale poole liimitakse kaaned, jättes pabeririba ja kaante vahele

$1\frac{1}{2}$ —2 papipaksused vaned. Otstest üleulatuvad seljariide servad keeratakse üle kaanteäärte kahekorra. Väljastpoolt surutakse riie koralikult kaante külge ja valts seljapaberi ja kaante vahekohale. Nurgad kaetakse kitsaste riidest ribadega (joon 3).

Joon. 3. Kaante valmistamine.

Ilupaber lõigatakse igast küljest 2 sm üle kaante servade. Pärariidest jääb kaanepaberi alla 3 mm laiune sirge riba. On pärariide serv kõver või sakiline, siis tuleb see sirgeks lõigata. Kaanepaber määratakse kliistriga, surutakse läbi ajalehepaberi kaane külge, lõigatakse nurgad, ja keeratakse servad. On kaaned natukene kuivanud, siis õgvendatakse sissepoolekeeratud servad, libistatakse pärariie kumeraks ja raamat asetatakse kaante vahele. Kleebitakse üks ja siis teine kaitseleht, surutakse kõvasti raamatule, asetatakse õhukesed papid kaitselehtede peale ja pannakse laudadega pressi vahele, nii et selja osa jääb välja, kuhu jääb 3—4 minutiks.

Kontrollitakse veel kaaned, kõrvaldatakse kortsud ja siis asetatakse uuesti lauakestega õöpäevaks pressi vahele. Puhastatakse liimist ja raamat on kõidetud. E. Korbe.

Maanoorte konsulendid ametis.

Maanoorte liikumise hoogsamaks ja süsteemikindlamaks arendamiseks seati ametisse Põllutöökoja juhatuselt poolt maanoorte konsulendid.

Maanoorte eriteadjaks Põllutöökoja juurde kutsuti endine E. Põllumeeste Keskseksi sekretär mag. agr. End. Vint, kelle ülesandeks on üleriiklik maanoorte töö korraldamine keskkohas ja tänavusel talvehooajal maanoorte-konsulendi ülesanded Harju-, Viru- ja Järvamaal, asukohaga Tallinn, Pikk tän. 40.

Läänemaa maakonsulent agr. H. Puumani peale pandi maanoorte organiseerimise ülesanded Lääne-, Pärnu-, Viljandi- ja Saaremaal, asukohaga Haapsalu, Maavalitsus.

Voldi maatulunduskonsulendi O. Kermase hooleks on maanoorte töö Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserimaal, asukoht Tartus, Holmi tn. 12.

Kuremaa kontrollassistentide kooli õpetaja mag. agr. J. Nõu on lubanud lähelt kaasa aidata maanoorte orga-

niseerimise-töös Tartumaal, kusjuures tema tööjõu kasutamine toimub mt.-kons. O. Kermase kaudu.

Need maanoortekonsulendid on abiks maatulunduskonsulentidel maanoorte liikumisse puutuvate küsimuste lahendamisel, instrueerimisel, töökavade koostamisel ja võtavad osa lektoritena maanoorte juhtide kursustest, missuguseid korraldatakse iga maatulunduse konsulendi piirkonnas.

Üleriiklikus ulatuses ühtlustatakse maanoorte ringide töö ja tegevus astmeliste töökavade alusel, põhimõttel, et erirühmad moodustavad algkoolis õppiv noorsugu ja väljaspool kooli tegutsev noorsugu nooremas, keskmises ja vanemas astmes.

Tööde edukamaks läbiviimiseks on ette nähtud välja anda rida tööjuhiseid, töö ja tegevuse projekte ja kavasid, millede koostamine on vastavatele eriteadlastele tehtud juba ülesandeks.

Maanoorteeriteadja mag. agr. End. Vint.

Maanoorteeriteadja mag. agr. Endel Vint

on sündinud 22. juulil 1907. a. Tartumaal. Hariduse sai Soova- ja Puhja algkoolis, H. Treffneri gümnaasiumis ja Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnas, mille lõpetas 1931 cum laude.

Magistreerinud agraarökonomias erialal. Õppinud tegelikku põllutööd Taanis ja täiendanud põllumajanduse alal Soomes ja Helsingi ülikoolis, ühe aasta eriti Soome maanoorteliikumise juhi, praeguse põllutöömistri prof. dr. K. T. Jutila juhatusel.

Mag. E. Vint on töötanud varem E. Põllumeeste Keskseks sekretärina ja Tallinna Tehnikumis õpetajana.

Alates 1. oktoobrist 1935, on ta Põllutöökoja maanoorte eriteadjaks, kelle tegevuspiirkonnaks tänavutalvisel tööhooajal, üleriiklike ülesannete kõrval, on eriti Harju-, Viru- ja Järvamaa.

Maakonsulent H. Puuman.

Maakonsulent Hendrik Puuman

on sündinud 21. septembril 1902 Harjumaal. Hariduse on saanud J. Vestholmi gümnaasiumis ja Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnas, mille lõpetas 1932.

Põllumajandusnõuandjana on töötanud alates 1929. aastast, alul jaoskonnana agronoomina ja hiljem, 1932. aastast alates maakonsulendina. Maanoorte tööd ja tegevust õppis põhjalikult tundma möödunud ja käesoleval aastal Rootsis, kus viibis edasiõppimise ja täiendamise ülesandel kolteist kuud.

Alates 1. novembrist, on H. Puuman Läänemaakonsulendi ameti kõrval ametis talvisel tööhooajal maanoorte konsulendiks Lääne-, Pärnu-, Viljandi- ja Saaremaal.

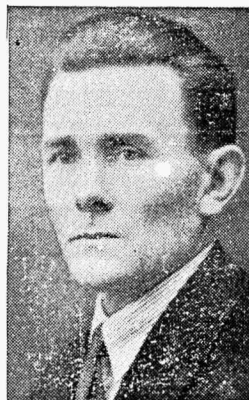

Õpetaja mag. agr. J. Nõu.

Õpetaja mag. agr. Joosep Nõu

on sündinud 24. juulil 1906. a. Saaremaal. Hariduse omandanud Mõisaküla algkoolis, Lääne ühiskõhikoolis ja Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnas, mille lõpetas 1931 cum laude. Magistreeris agraarökonomiamerialal.

Tegelikku põllutööd õppinud Soomes, töötanud ülikooli juures assistendina ja praegu töötab Kuremaa karjakontroll-assistentide koolis õpetajana. Aitab Põllutöökoja soovil lahkesti kaasa, igapäevaste ülesannete ja õppetöö kõrval, maanoorte organiseerimistöö ja maanoorte juhtide ettevalmistamises Tartumaal.

Maatulunduskonsulent O. Kermas.

Maatulunduskonsulent Oskar Kermas

on sündinud 1894. aastal 8. veebruaril Tartumaal, Saadjärve vallas.

Hariduse omandanud ministeeriumi koolis, kutsehariduslistel kursustel ja eksternina Jäneda Põllutöökeskkoolis.

On töötanud põllumajandusnõuandjana, alates 1913. aastast, eriasutuste, omavalitsuste ja ministeeriumi teenistuses. Põllutöökoja teenistuses on töötanud Voldi maatulunduskonsulendina alates 1932. aastast kuni praeguseni, mil tema peale pandi maanoortekonsulendi kohustused.

Välismaal on O. Kermas maanoorte tööd lähemalt tundma õppinud Soomes.

Alates 1. nov. 1935, on O. Kermas maanoorte konsulendiks Tartu-, Võru-, Valga- ja Petserimaal.

Maanoorte mõttevahetuse nurk.

Noored ja karskusaade,

Mulle meelestub juhus ühest pühapäeva hommikust kodukülas. Oõsel peeti tantsupidu — ja, kui sädeles hommikupäike, kui inimesed olid teel kiriku, siis nähti üht noortmeest maantee ääres selili olevat, nagu verine, vi-butades rusikat ja kisendades: „Vaata, siin on üks mees maailmas — ma teile kuraditel näitan.“

Samas maanteel oli vereloik — õise peokakeluse õudne tõendus. Kuningas Alkohol oli teinud oma töö.

Viina mõjul noormeestes eemaldus ürginimest varjav kultuurikate, ning algelised instinktid pääsesid võimutsema.

Nüüd on aastaid tollest kakelusest möödunud, aeg parandanud haavad,

kuid arm noormehe näol säilib õudse mälestusena.

Aastaid on juba minu kodukülas ka karskustööd tehtud. Noori püütud juhtida heade lõbustuste ja paremate ajaviite vahendite kasutamisele. Joomine ongi kadumas. Sirgub noorpõlv, kes elurõõmus ja vaba suurima sotsiaalse pahe — alkoholi kütketest.

Kui alkoholinautija saab üle oma nõrkusest ja muutub karskeks, siis on see tema suurim võit. See on järgnevate võitude alus ja eeldus saavutada palju positiivset enda elus. Eriti maanoor, kui ta tahab väärlist hinnangut anda oma tööle, peab loomulikult olema karske. Karskuse kaudu käib tee inimlikule ja vaimsele täiusele. Need kultuuriväärtused on tarvilkud, et saada osa loomingu rõõmudest, et tunda töö õnnistust ja õnne.

Noorsoo tegelasil on kurbi kogemusi oma tegevusmailt. Tihti tullakse koosviibimistele ja pidudele joovalt, kes siis valimata käitumisega häirivad korda ja meeleolu. Vahest tuleb valvel olla, et isegi jooval näitelavale ei minda. Kõikjal on valmis alkohol lõhkuma ülesehitavat tööd.

Maanoored, kes on suutnud end maksma panna looval tööalal, võinud kanda suuri rahvuslikke kohustusi, ei hakka iialgi kooris kiidulaule laulma alkoholile, vaid jätkub jõudu ka sellest loobumiseks.

Tänapäeva rahvaste hüüdsõnaks on saanud: enam loomulikku elu! Kõrge lõbukultuur ja võitlus olemasolu eest, tahavad rõõvida inimeste tervist ja närve. Üksnes looduse üksinduses — maal on võimalik loomulikult elada, säilitada tervis, elu kallim vara.

Maanoored on seega õnnelapsed. Nad teevad küll varahommikust hilisõhtuni raskeid tööd, kuid see ei tee seisukorda halvemaks. Viljelevad miljoneid põllulappe, et rahvas saaks elada, et ka linnalane süüa, kes seda tööd ei tee. Tõesti linnasel on vähe arusaamist sellest, kui suure vaevaga on saadud rahvastelata-

vad produktid. Kergemeelselt võtavad nad elu ja mõtlematult anduvad lõbustustele. Iseäranis lõbutseja noorus ei kokku millegi eest.

Linnanoorte hingeelu on kujundanud miljöo ja see ei keela neil joomast, kui neil on raha.

Nad on hoolimatud, sest pole näiaud ainet ja varanduste süüdi looduses.

Maa õhkkond on elutervem, maancoored iseloomult kainema mõtlemisviisiga ja tasakaalukamad.

Noorpõlv maal jätneb vaimse kultuuri ja heade ajaviite vahendite järele. Saaks rahuldatus need nõuded, siis kaoks joomatahe. Arenenud maanoored on karsked, nad on noorusliikumise sillatalad, paremad rahvapojad riigis. Tänu neile, nende töö ja püüded kannavad meid ja meie kodu.

Kui viimaseil aastail majandusliku elu paranedes ka joomine on suurenenud, siis kahtlemata vanema generatsiooni arvel. Ka taluperemeeste arvel, kes „vaeva peale võtavad“. Neid ei suuda meie kasvatada, ega keelda, nad jooavad kui tahavad. Joomarite karskusveendumusele viimine oleks tühja tuule tallamine. Karskusväljaks olgu ikka noorsugu. See on paindub ja nõrk, seda saab vormida ja kujundada karskusmeelsuses, kõlblises vaimus. Noorus võtab kasvatust omaks, kui ta on õige ja pidev. Algekool on kasvatuskarskustöö süvendaja, õpetuse paremaks vahendiks on kasvatajate isiklik eeskuju.

Kui tänavusel 16. üleriiklikul karskuspühal peeti sellekohaseid aktusi üle maa, siis see kõik vihjab ühele õilsale püüdele: kujundada meie elu väärtuslikumaks senisest, kasvatada meie noorus paremaks inimpõlveks.

Kui tõesti meie noored rakendavad töösse oma noorusejõu, kui nad kannavad eneses ainult seda, mis ilus ja hea, siis nad saavutavad oma eesmärgi — ilusama elu, kaunima tuleviku.

Paul Helistvee.

Laul, heli on erapooletu loomu poolest, sellepärast koondav, vähemalt võimaldav kõikide koondamist. Ta on sisuliselt ehitatud harmooniatele, vastavalt kooskõla tarbele inimese põhiloomuses, seepärast võimaldab kooskõlastatud ühistoimingut. Laul, heli on ülekandev sugestiivne, kaasatõmbav, millepärast ta võimaldab tunde kuhjumist, äratavat ja kosutavat meeletõusu, hingelist värskenemist — viljastavas jõuastuses.

Dr. J. Luiga.

Maanoortereringide tegevus.

Seliste Noorte Põllumajandusklubi sünd ja elu.

Seliste Noorte Põllumajandusklubi on meie maanoorte liikumises vanemaid pioneere. Asutatud 1927. a., on temal seljataga kogemusrikas minevik ning palju algatusi ja katsetamisi, millistel kogemustel leitud palju eesti maanoore loomukohast tegevust ja tööviise.

Esimesed aastad möödusid rohkem teoreetilises ettevalmistamises, koosolekute ning referaatide korraldamises. Viimastel aastatel, eriti aga tänavu, on klubi tegevust põhjalikumalt süvendatud. Klubis on kasvatuse teel pikkamööda maksuma pandud tugev seltskondlik ja töö distsipliin. Tegevliikmed on kõik kohustatud ilma erandita läbi viima kodutalus oma ülesandeks võetud tegeliku tööala tööjuhiste kohaselt ühes arvepidamisega. Klubi suurem ja sisukam töö on koosolekutelt saadud nõuannete kontrollimine kohapeal, tegevliikme kodutalus. Kõiki liikmeid kontrollib klubivanem üksinda ning tingimata üks kord suve jooksul ka ühes alanduse ja maatulunduse konsulendiga. Tänavusel kontrollisõidul selgus, et ainult ühel klubilasel oli täitmata juhises arvepidamise osa.

Et kõike seada korda ja tööindu saavutada, tuli tegevliikmete arv klubis vähendada 40—50 pealt umbes 20-ne peale. Ühtlasi algkoolidega kontakt luua, et igal aastal kõik algkooli lõpetajad, kes kodutallu jäävad, siirduksid klubisse. Liikmed, kes 3—5 aastat ning mõned isegi algusest saadik tegevliikmena töötanud, astusid toetajateks liikmeteks, milliseid on praegu 20-ne ümber. Nii sai klubitegevliikmete vanus viia normaalseks. Tegevliikme keskmine vanus on praegu 18 aastat.

Töörühmadest tegutsevad tänavu koduümbruse kaunistamise, heina- ja köögivilja seemne kasvatamise, kartulisordi-võrdluskatsete ning köögi- ja puuvilja kasvatamise rühm.

Esimestele kohtadele tulnud töökangelaste pildid kõikidelt aladelt, paigutatakse klubi juhtivtegelaste ja töökangelaste albumi, mis seisab klubi lugemislausa korrapidaja ja vanema hoole all. Nimetatud aladel korraldatakse igal aastal kursused ja võistlus vastava töökangelase — meistri — nimele.

Tänavusel 9-dal lõpsivõistlusel omandas lõpsmises, töökangelase nime ning Pärnu Põllumeeste seltsi rändauhinna, — hõbedast suure supikubi, — 18-aastane klubilane Helmi Tõnisson. Sama klubilase nimel on ka 1935. a. juurvilja harimise töökangelase tiitel.

Klubi koosolekutest, milliseid korraldatakse keskmiselt üks kord kuus, on tegevliikmetel osavõtmine kohustuslik. Koosolekust osavõtjate kohta seisab koosoleku juhutase laual kvoorumis raamat, kuhu iga tegevliige oma nime sisse kirjutab. Kvoorumis raamat suletakse, kui on läbi harutatud pooled päevakorra punktid, nii et hiljem tulija

Helmi Tõnisson, Murru talust.

loetakse puudunuks. Kes aga vabandavate põhjusteta üle poole koosolekust puudunud, see järgmiseks aastaks enam tegevliikmeks ei saa hakata. Möödunud aastal langesid nimetatud patu ohvriks viis klubilast. Samuti langevad tegevliikmete hulgast välja need, kes ei vii läbi oma tööttevõtet kodutalus, kui selleks puudub põhjendatud takistus.

Aasta koosolekul esineb klubivanem üksikult kõigi tegevliikmete kohta tegevuse aruandega ja atesteerimisega.

Talvisel hooajal käsitatakse klubis mitmeid aineid õpiringide töömeetodil.

Ringil on oma hümn ja ajakiri „Seliste Noorus“.

Ringivanemaks on A. Murd

Saaremaa maanoorte kuues kongress

peeti 13. okt. s. a. Kuressaares. Kongressist võttis osa 70 maanoorteritingide esindajat. Kongressi juhatusse valiti H. Otsstavel ja A. Kaal, sekretariaati E. Martin, J. Laul ja O. Kolk.

Kongressil kõneles maanoorte sekretär-eriteadja mag. agr. Endel Vint maanoorte liikumise ülesannetest ja maanoorte töö süvendamisest, lühidalt puudutades Saaremaa maanoorte osa Eesti maanoorte liikumise ülesehitamisel. Kõne võeti vastu elavate kiiduavaldustega. Ettekandele järgnevais elavais mõttevahetuis peatas Kõljala põllutöökooli juhataja P. Häidesk pikemalt maanoorte maavaimu süvendamise juures.

Kinnitati Saaremaa Maanoorteritingide Ühenduse 1934/35 kassa aruanne Kr. 375.69 suuruses ja võeti vastu 1936. a. eelarve Kr. 409.01 tasakaalus.

Kinnitati 1934/35. a. ja 1935. a. II tegevuse poolaasta tegevuse aruanded, milles on järgmisi üritusi: korraldati põllumajanduslik õppereis Põhja-Eestisse ja võeti osa I maanoorte kongressist Arkna põllutöökooli juures, korraldati Saaremaa põllumajanduslikul näitusel Kõljalas maanoorte osakond ja Saaremaa maanoorte V kongress. Abistati maanoorteritge, korraldati viis laiemaulatuslikku maanoorte tööde näitust ja kuus lõikuspüha. 1934. a. sügisel korraldati Kõljala pt./kooli juures kuujajalised maanoorte juhtide kursused, mis lõppesid kõnevõistlustega. Abistati korraldada Tumala maanoorteritingi meeskäsitöö kursust ja kursusel valmistatud esemete näitust. Liigetele korraldati seemnete ühisost, õpiringidele vastava kirjanduse soetamine ja anti 100-le maanoorele autasuks maanoorte rinnamärgid I auhinna väriliseks tunnistatud tööettevõtete lõpetamise eest. 12.—14. aprillil korraldati Kõljala pt. kooli juures Saaremaa põllumajanduslikkude kutsekoolide lõpetanute päevad, millest osa võttis 107 kutsekoolide lõpetanut. Korraldati õppe- ja huvireis Lõuna-Eestisse. Võeti osa II-st maanoorte kongressist Vahil ja aidati kaasa Saaremaa rahvuspäeva korraldamist Kuressaares. Kihelkonna põllumajanduslikul näitusel korraldati eriline maanoorte osakond. Hoonete värvimise kursusi korraldati kaheksas kohas. Tegevusaasta jooksul on asutatud juurde

neli maanoorteritge. Maanoorteritingide töökavade koostamiseks seati ülesse järgmised põhimõtted:

1. Iga maanoorteritge juurde ellu kutsuda alaline õpiring, kus lihtsama õpiringi meetodi järgi suviste tööalade teoreetiline osa talve jooksul läbi võetakse.

2. Teha kohuseks kõkidele maanoorteritingide liigetele osa võtta vähemalt ühest kodusest tööettevõttest aasta jooksul.

3. Suuremat tähelepanu otsustatakse pöörata linnukasvatuse edendamiseks Saaremaal maanoorte tööettevõttena.

4. Vanematel liikmetel, kes suvel ei ole teostanud taimekasvatuse ülesandeid, teha kohuseks karjasööda eelarvete koostamine, ja karja söötmine eelarvele vastavalt. Sama ülesannet soovitada ka neile liigetele, kes on teotsenud taimekasvatuse ülesannetega ja muuga.

5. Ellu kutsuda kodumajanduse õpiringid maanoorteritingide juurde, kus käsitamist leiaksid toitlustamise, rüüvastuse ja naiskäsitöö küsimused. Kaasabi loodetakse siin saada kodumajanduse koolide lõpetanuil.

SMRÜ 1936. aasta töökavasse võetakse õpiringide töö instrueerimine ja kõnevõistluste korraldamine õpiringlastele, maanoorteritingide tegelaste täienduskursuste korraldamine, ülesaaremaalise maanoorte suvepäeva ja lõikuspüha korraldamine, kolmandast ülemalilisest maanoorte kongressist osavõtmine ja VII Saaremaa Maanoorte kongressi korraldamine, maanoorteritingide võrgu kava teostamine Saaremaal ning olemasolevate noorte organiseerimine maatulunduslikule tööle. Meesnoorte teputöökursuste korraldamine Lümadas ja Muus.

Kongressist osavõtjate poolt saadeti härra Riigivanemale tervitustelegramm. Ühtlustati Saaremaa maanoorteritingide ühenduse kokukorda vastavalt maanoorteritingide põhikirjale. Olulisemaks muudatuseks on Saaremaa maanoorteritingide ühenduse nime muutmine Saaremaa Maanoorte Ühenduseks ja Ühenduse vanema instituu di sisseseadmine. Ühenduse vanemaks valiti Saaremaa Maavalitsuse esimees H. Otsstavel, kui Saaremaa maanoorte liikumise esimesi algatajaid ja kandjaid. Ühenduse juhatusse valiti

A. Kaal, E. Martin, P. Häidesk, J. Laul ja O. Kolk; revisjonikomisjoni P. Mägi, A. Kadarik ja E. Saar.

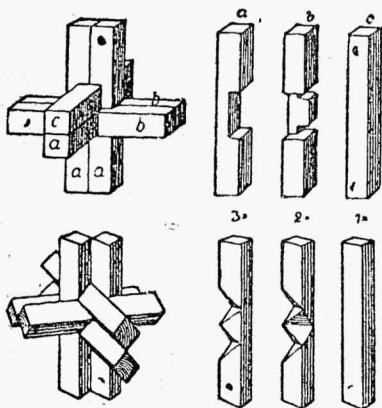
Aruannetes kohtadelt toonitatakse, et noortel liig palju jõudu tuleb kulutada ainelistesse sissetulekute hankimiseks, millise nähte all kannatab maanoorte

töövõljalikus. Samuti leiab Lõupõllu algkooli õpetaja P. Mägi, et õpetajakonnal puuduvad teadmised maanoortetöö juhtimiseks, soovitades selle puuduse kõrvaldamiseks korraldada vastavat ettevalmistust õpetajatele.

O. Kolk.

Ajaviite nurk.

Puusepa sõlm.

Puusepa sõlmed.

Kannatusmängudena ja ajaviite ülesannetena vigursõlmede lahtivõtmine ja kokkupanemine, on juba aastasadasid

tuntud. Oma võimete ja oskuste näitamiseks toome puusepa sõlme.

Nagu joonisest näha, on igaks sõlmeks vaja kuus neljatahulist pulgakest, millest üks on sile, kaks kahest küljest ja kolm ühest küljest sisse lõigatud.

Peamurdmise ülesanne seisab siin:

1) Sõlme lahtivõtmises, s. o. pulkade üksteisest tervetena eraldamises neil, kes selle kokkupanemist pole näinud; 2) pulgad kokku panna pildil näidatud valmissõlme kujuliselt, eriti neile, kes ka lahti tegemist ei ole näinud.

Parim materjal pulkade valmistamiseks, on kuiv kase või mõni teine kõva puu. Et sõlm saaks kindlam, siis tulevad pulgad noaga lõigates jätta esiteks vähe jämedamateks ning siis peene liivapaberiga (noa selja ümber) vähehaaval parajaks hõõruda, et hästi pingul kokku hakkaks.

Valmistage need puusepa sõlmed ja laske neid teistel kokku panna ja lahti võtta.

Eesti Hariduse Sõprade Seltsi

Kodupõllutöökeskkooli,

mis on avatud härra Põllutööministri otsusega 3. sept. s. a., võetakse vastu kõiki, kellel on huvi põllumajandusliku kutsehariduse vastu, kuid kellel ei ole võimalik lahkuda pikemaks ajaks oma majapidamisest, et asuda õppima harilikus põllutöökeskkoolis.

Õpilasteks võetakse mõlemast soost isikuid, kes on vähemalt 15 aastat vanad ja lõpetanud algkooli, kaheaastase põllutöökooli või gümnaasiumi.

Aineõppijaiks võib olla igaüks haridusele vaatamata.

Teoreetiline õpetus toimub kirjateel (igaüks võib õppida oma kodus), kuna praktiline kursus korraldatakse Vaeküla põllutöökooli juures.

Kõik eksamid õiguste saamiseks õiendatakse Kodupõllutöökeskkooli juures.

Lähemaid teateid saab Kodupõllutöökeskkooli büroos, Tallinn, Estonia puistee 11—1.

Kooli tutvustamise prospekt maksab 10 senti.

Kodupõllutöökeskkooli juhataja.